

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2024 року,
Протокол № 2

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних
наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК
(підпис) (ініціали, прізвище)

30 серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ТА
АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА»
для підготовки фахівців на першому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок;
073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування**

м. Хмельницький
2024

Розробник:

Доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права

_____ Ірина РИЖУК

27 серпня 2024 року

Схвалено кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового права 28 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри _____ Олександр БУХАНЕВИЧ

28 серпня 2024 року

Декан факультету управління та економіки _____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

28 серпня 2024 року

Погоджено методичною радою університету 28 серпня 2024 року, протокол № 1.

Голова методичної ради _____ Ірина КОВТУН

28 серпня 2024 року

Обліковий обсяг робочої програми – 1,12 ум. др. арк.

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	–	2
2.	Заплановані результати навчання	–	3
3.	Програма навчальної дисципліни	–	7
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	12
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	12
	4.2. Аудиторні заняття	–	13
	4.3. Самостійна робота студентів	–	13
5.	Методи навчання та контролю	–	13
6.	Схема нарахування балів	–	14
7.	Рекомендована література	–	14
	7.1. Основна література	–	14
	7.2. Допоміжна література	–	16
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	19

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 07 Управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; 073 Менеджмент
3. Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Основи конституційного права та антикорупційного законодавства
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Код дисципліни	– ЗПО 6
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– перший
10. Семестр	– перший/другий (для зфн)
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 32
% від загального обсягу	– 35,55
лекційні заняття (годин)	– 16
% від обсягу аудиторних годин	– 50
семінарські заняття (годин)	– 16
% від обсягу аудиторних годин	– 50
самостійна робота (годин)	– 58
% від загального обсягу	– 64,4
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2
самостійної роботи	– 2
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 10

% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	– 11,1 – 6
% від обсягу аудиторних годин семінарські заняття (годин)	– 60 – 4
% від обсягу аудиторних годин самостійна робота (годин)	– 49 – 80
% від загального обсягу тижневих годин:	– 88,9
аудиторних занять	– 1,67
самостійної роботи	– 4,44
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– –
2) супутні дисципліни	– –
3) наступні дисципліни	– ППО 8. Організаційно-правові основи підприємницької діяльності
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<i>Загальні компетентності:</i> ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. <i>Спеціальні компетентності:</i> СК 06. Здатність діяти соціально-відповідально і свідомо. СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
Результати навчання	<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати наступні результати навчання:</i> ПР 01. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ПР 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи. ПР 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>	
<i>1. Знання</i>	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	визначати поняття, предмет та метод конституційного права України як галузі права;

1.2)	розкривати поняття та сутність конституції;
1.3)	називати етапи розробки та прийняття Конституції України 1996 року;
1.4)	визначати поняття національних меншин, їх права та обов'язки в Україні;
1.5)	визначати поняття, ознаки та конституційно-правові гарантії діяльності політичних партій та громадських об'єднань;
1.6)	розкривати поняття правового статусу людини і громадянина;
1.7)	визначати види та принципи правового статусу людини і громадянина;
1.8)	розкривати поняття прав та свобод людини і громадянина;
1.9)	визначати поняття виборів та виборчого права в об'єктивному та суб'єктивному значенні.
1.10)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату запобігання корупції;
1.11)	розкривати зміст корупційних правопорушень;
1.12)	описувати антикорупційну політику;
1.13)	характеризувати причини корупції;
1.14)	описувати зміст запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
1.15)	відтворювати зміст, характеристики та види механізмів запобігання і протидії корупції.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати особливості становлення та розвиток конституційного права як галузі права в Україні після здобуття незалежності;
2.2)	класифікувати конституційно-правові інститути та конституційно-правові норми;
2.3)	описувати конституційно-правові відносини та їх склад;
2.4)	ідентифікувати джерела конституційного права України;
2.5)	пояснювати поняття та особливості конституційно-правової відповідальності;
2.6)	характеризувати юридичні властивості Конституції України;
2.7)	пояснювати поняття, сутність та принципи громадянства України;
2.8)	розкривати зміст гарантій прав та свобод людини і громадянина;
2.9)	пояснювати правову природу парламенту, місце та роль Верховної Ради України в системі органів державної влади;
2.10)	розкривати зміст повноважень Президента України;
2.11)	з'ясовувати місце Кабінету Міністрів України в системі органів державної влади України;
2.12)	виділяти повноваження Конституційного Суду України;
2.13)	визначати поняття та юридичну природу місцевого самоврядування в Україні.
2.14)	пояснювати зміст основних термінів, що розкривають суть правового забезпечення запобігання корупції;
2.15)	обговорювати специфіку запобігання корупції в зарубіжних країнах;
2.16)	пояснювати базові принципи організації діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції;
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	виявляти підстави виникнення, зміни, припинення конституційно-правових відносин;
3.2)	застосовувати джерела конституційного права України до конкретних ситуацій;
3.3)	окреслювати порядок утворення та легалізації релігійних організацій, порядок реалізації прав та обов'язків релігійних організацій;
3.4)	розкривати зміст основних прав та свобод іноземців та осіб без громадянства в

3.5)	Україні, біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту; застосовувати норми законодавства щодо визначення порядку набуття, втрата та позбавлення в Україні статусу біженця, статусу особи, яка потребує додаткового захисту, або тимчасового захисту;
3.6)	застосовувати виборче законодавство до вирішення конкретних правових ситуацій;
3.7)	розкривати конституційні засади здійснення судочинства;
3.8)	реконструювати стадії та порядок здійснення конституційного провадження;
3.9)	розкривати особливості правового статусу місцевих рад, сільських, селищних, міських голів, старост, депутатів місцевих рад;
3.10)	застосовувати системний підхід до вирішення проблем запобігання і протидії корупції;
3.11)	демонструвати вміння здійснювати комплексний аналіз національного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів, які регламентують запобігання корупції;
3.12)	проектувати нові механізми запобігання корупції.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	розрізняти конституцію юридичну та фактичну, формальну та матеріальну;
4.2)	аналізувати роль та місце конституційного права в системі національного права України;
4.3)	класифікувати конституцій за різними критеріями, їх формою та структурою;
4.4)	аналізувати зміст конституційного права на об'єднання;
4.5)	розкривати поняття та конституційні принципи правового статусу людини і громадянина в Україні;
4.6)	розмежовувати поняття «людина», «особа», «громадянин», «іноземець», «особа без громадянства», «біженець» як конституційно-правові категорії;
4.7)	оцінювати практику проведення виборів та референдумів в Україні;
4.8)	порівнювати переваги та недоліки виборчих систем та їх застосування в Україні;
4.9)	аналізувати особливості правового статусу Голови та заступників Голови Верховної Ради України, депутатських фракцій і груп, коаліції депутатських фракцій, комітетів, тимчасових спеціальних та слідчих комісій, порядок їх формування та повноваження;
4.10)	визначати конституційно-правовий статус народного депутата України;
4.11)	видаляти повноваження Кабінету Міністрів у відносинах з органами виконавчої влади, з Президентом України, з Верховною Радою України та інші;
4.12)	розмежовувати порядок прийняття рішень та дачі висновків Конституційним Судом України;
4.13)	досліджувати формування та реалізацію антикорупційної політики і зміст антикорупційної програми;
4.14)	протиставляти і критично оцінювати правові механізми запобігання корупції;
4.15)	оцінювати значимість запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням і співвідносити їх переваги та недоліки.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	узагальнювати ознаки України за формою правління та державного устрою;
5.2)	класифікувати конституційні права та свободи людини і громадянина;
5.3)	пояснювати зміст конституційних обов'язків людини і громадянина;
5.4)	класифікувати види та типи виборів та виборчих систем в Україні;
5.5)	упорядковувати порядок прийняття рішень Верховною Радою України;
5.6)	встановлювати послідовність стадій законодавчого процесу;

5.7)	окреслювати місце Президента України в системі органів державної влади України;
5.8)	пояснювати поділ повноважень виконавчих органів місцевих рад на власні (самоврядні) та делеговані;
5.9)	систематизувати особливості державного захисту осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції;
5.10)	упорядковувати чинники формування антикорупційної політики;
5.11)	систематизувати основні підходи до запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
6. Оцінювання (здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)	
6.1)	встановлювати підстави конституційно-правової відповідальності та конституційно-правові санкції;
6.2)	передбачати подальші перспективи вдосконалення конституційного законодавства;
6.3)	встановлювати особливості конституційно-правового режиму іноземців та осіб без громадянства в Україні;
6.4)	оцінювати ефективність законодавчого процесу;
6.5)	пояснювати особливості правового статусу центральних та місцевих органи виконавчої влади;
6.6)	порівнювати статусу Конституційного Суду України та інших судів;
6.7)	з'ясовувати передумови та напрямки проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні;
6.8)	пояснювати особливості проходження служби в органах місцевого самоврядування;
6.9)	оцінювати можливі підстави відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою, державою;
6.10)	пояснювати доцільність застосування системного, комплексного та історичного підходів до вивчення запобігання корупції;
6.11)	оцінювати вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовища на ставлення суспільства до корупції;
6.12)	проводити аналіз ефективності запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.
7. Створення (творчість) (здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)	
7.1)	розробляти проекти законопроектів на задану тематику;
7.2)	готувати проекти процедурно-процесуальних актів Верховної Ради України;
7.3)	розробляти проекти актів Президента України;
7.4)	складати проекти конституційного подання, конституційного звернення та конституційної скарги;
7.5)	розробляти проекти рішень місцевих рад, розпоряджень сільських, селищних, міських голів та інших актів органів місцевого самоврядування;
7.6)	визначати напрями вдосконалення чинного антикорупційного законодавства;
7.7)	складати порівняльні таблиці по окремих складових інституту правового забезпечення запобігання корупції із врахуванням результатів проведеного аналізу.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Конституційне право України як галузь права, наука та навчальна дисципліна

Поняття, предмет та метод конституційного права України як галузі права. Розмежування понять «конституційне право» та «державне право». Становлення та розвиток конституційного права як галузі права в Україні після здобуття незалежності.

Роль та місце конституційного права в системі національного права України. Функції конституційного права як галузі права. Принципи конституційного права України.

Система конституційного права України. Конституційно-правові інститути: поняття, види. Конституційно-правові норми: поняття, загальні та особливі ознаки, класифікація конституційно-правових норм.

Конституційно-правові відносини: поняття, особливості, види. Склад конституційно-правових відносин. Суб'єкти конституційно-правових відносин: поняття, загальна характеристика. Об'єкти конституційно-правових відносин: поняття, ознаки. Зміст конституційно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни, припинення конституційно-правових відносин.

Джерела конституційного права України: поняття, ознаки та вимоги до джерел. Система джерел конституційного права України.

Конституційно-правова відповідальність: поняття та особливості. Суб'єкти, форми та підстави конституційно-правової відповідальності. Конституційно-правові санкції: поняття та види.

Поняття, предмет та система науки конституційного права. Функції та роль науки конституційного права.

Історія становлення та розвитку науки конституційного права: етапи, школи, основні пріоритети та тенденції розвитку сучасної науки конституційного права. Видатні вчені-конституціоналісти.

Методологія науки конституційного права. Джерела науки конституційного права.

Конституційне право як навчальна дисципліна: мета, зміст, місце в системі правової освіти.

Тема 2. Основи вчення про Конституцію України

Поняття та сутність конституції. Конституція юридична та фактична, формальна та матеріальна. Періодизація світового конституційного розвитку.

Функції конституції. Об'єкт та межі конституційного регулювання.

Класифікація конституцій, їх форма та структура.

Історія новітнього конституційного розвитку в Україні (з 1990 року). Етапи розробки та прийняття Конституції України 1996 року. Передумови та наслідки конституційної реформи. Подальші перспективи вдосконалення конституційного законодавства.

Юридичні властивості Конституції України. Структура та зміст Конституції України.

Поняття та форми реалізації Конституції України. Тлумачення Конституції України.

Правова охорона Конституції України: поняття, принципи, суб'єкти здійснення. Елементи правової охорони Конституції України. Порядок внесення змін до Конституції України.

Конституція і конституціоналізм. Поняття, сутність та характерні ознаки конституціоналізму як політико-правового явища.

Тема 3. Основи конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні

Поняття правового статусу людини і громадянина. Концепції (підходи) щодо правового статусу особи. Види правового статусу людини і громадянина. Людина, особа, громадянин, іноземець, особа без громадянства, біженець як конституційно-правові категорії. Конституційні принципи правового статусу людини і громадянина в Україні: поняття, зміст.

Поняття та сутність громадянства України. Становлення та розвиток інституту громадянства в Україні. Принципи громадянства України. Належність до громадянства України.

Набуття громадянства України: поняття, підстави. Прийняття як одна з підстав набуття громадянства України: поняття, умови. Особи, які не приймаються до громадянства України. Особливостях набуття громадянства дітьми.

Припинення громадянства України: поняття, підстави.

Повноваження державних органів, які беруть участь у вирішенні питань громадянства. Перелік, вимоги щодо оформлення та порядок подання документів для встановлення та перевірки належності до громадянства України, прийняття до громадянства України, оформлення набуття громадянства України, для виходу з громадянства України, для припинення громадянства України внаслідок його втрати.

Особливості провадження, вирішення питань та виконання прийнятих рішень з питань громадянства України уповноваженими органами.

Правові основи державної політики щодо українців, які проживають за кордоном (закордонних українців).

Конституційно-правовий режим іноземців та осіб без громадянства в Україні. Категорії іноземців та осіб без громадянства, що перебувають на території України. Правове регулювання імміграції. Основні права та свободи іноземців та осіб без громадянства в Україні. Обмеження, обов'язки та відповідальність іноземців та осіб без громадянства в Україні.

Конституційно-правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні. Набуття, втрата та позбавлення в Україні статусу біженця, статусу особи, яка потребує додаткового захисту. Підстави та порядок надання тимчасового захисту в Україні. Права та обов'язки біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні.

Поняття та правовий статус внутрішньо переміщених осіб.

Тема 4. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні

Поняття прав та свобод людини і громадянина. Історія становлення та нормативного закріплення прав людини. Конституційні права і свободи. Права людини і права громадян: співвідношення понять. Межі основних прав та свобод людини, законні випадки та умови обмеження прав та свобод людини і громадянина.

Система конституційних прав та свобод людини і громадянина: поняття та критерії класифікації.

Загальна характеристика особистих (громадянських), політичних, соціальних, економічних, культурних та екологічних прав та свобод людини і громадянина.

Конституційні обов'язки людини і громадянина: поняття, види.

Гарантії прав та свобод людини і громадянина: поняття, види. Загальні та юридичні гарантії прав та свобод людини і громадянина. Поняття та загальна характеристика конституційних гарантій прав та свобод людини і громадянина.

Організаційно-правовий механізм забезпечення прав людини: поняття та елементи. Органи судової та виконавчої гілок влади в механізмі захисту прав людини. Інститут парламентського уповноваженого в механізмі захисту прав людини: поняття, становлення в Україні. Правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Порядок та правові наслідки звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, акти реагування омбудсмана.

Тема 5. Конституційно-правовий статус органів державної влади

Правова природа парламенту, поняття та становлення парламентаризму в Україні. Місце та роль Верховної Ради України в системі органів державної влади. Ознаки Верховної

Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні. Склад та строк повноважень Верховної Ради України.

Порядок формування Верховної Ради України. Набрання та припинення повноважень Верховною Радою України. Чергові та позачергові вибори до Верховної Ради України: підстави та строки проведення.

Функції та повноваження Верховної Ради України: законодавчі, установчі, контрольні. Питання, які вирішуються виключно законами України.

Керівні посадові особи Верховної Ради України: правовий статус Голови та заступників Голови Верховної Ради України, їх повноваження, порядок обрання та відкликання з посади.

Депутатські фракції, депутатські групи, коаліція депутатських фракцій: принципи, умови та порядок формування, засади діяльності. Погоджувальна рада депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України. Комітети та комісії Верховної Ради України: статус, склад, порядок формування, організація роботи.

Конституційно-правовий статус народного депутата України: принципи статусу, дострокове припинення повноважень народних депутатів. Права та обов'язки народних депутатів України. Депутатський запит і депутатське звернення. Гарантії діяльності народних депутатів України. Порядок притягнення народного депутата до відповідальності.

Організація роботи Верховної Ради України. Регламент Верховної Ради України: загальна характеристика.

Правова природа, роль та місце інституту глави держави в правовій системі України. Становлення інституту президента в Україні. Місце Президента України в системі органів державної влади України.

Загальні положення конституційно-правового статусу Президента України. Гарантії забезпечення законності влади Президента України. Порядок обрання Президента України та строк його повноважень.

Припинення повноважень Президента України. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Особлива процедура усунення Президента України з поста (імпічмент).

Повноваження Президента України: представницькі повноваження, повноваження у сфері законодавчої, виконавчої та судової влади, у сфері національної безпеки та оборони, інші групи повноважень. Правовий статус Ради національної безпеки і оборони України.

Акти Президента України: форми, порядок внесення, підписання, оприлюднення та набрання ними чинності. Поняття контрасигнування актів глави держави.

Поняття та ознаки виконавчої влади. Функції виконавчої влади. Система органів виконавчої влади в Україні.

Місце Кабінету Міністрів України в системі органів державної влади України. Склад Кабінету Міністрів України, статус та вимоги до членів Кабінету Міністрів. Порядок формування Кабінету Міністрів України, особливості призначення Прем'єр-міністра України, інших членів Кабінету Міністрів України.

Припинення повноважень Кабінету Міністрів України: складання повноважень перед новообраною Верховною Радою України, дострокове припинення повноважень (відставка) Кабінету Міністрів України, звільнення з посади члена Кабінету Міністрів України

Конституційні повноваження Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів у відносинах з органами виконавчої влади, з Президентом України, з Верховною Радою України та інші.

Центральні органи виконавчої влади: поняття та система. Порядок утворення, повноваження та організація діяльності міністерств, інших центральних органів виконавчої влади.

Місцеві органи виконавчої влади: поняття та система. Порядок формування, повноваження та організація діяльності місцевих державних адміністрацій. Організаційні аспекти діяльності місцевих державних адміністрацій.

Поняття та соціальне призначення судової влади в Україні. Ознаки судової влади: самостійність, виключність, підзаконність та повнота судової влади. Функції судової влади.

Конституційні засади судоустрою в Україні. Порядок утворення, реорганізації та ліквідації судів.

Система судоустрою в Україні: поняття та принципи побудови. Система загальних та спеціалізованих судів. Верховний Суд: структура, повноваження та організація діяльності.

Тема 6. Місцеве самоврядування в Україні

Поняття та юридична природа місцевого самоврядування в Україні. Історія становлення місцевого самоврядування в Україні. Теорії місцевого самоврядування. Принципи (загальні та спеціальні), завдання та функції місцевого самоврядування в Україні.

Основи місцевого самоврядування в Україні. Правові основи місцевого самоврядування: міжнародно-правові, конституційні, законодавчі, сфера правового регулювання Статуту територіальної громади.

Матеріально-фінансові основи: поняття та склад комунальної власності, механізми формування та виконання місцевих бюджетів. Територіальна та організаційна основи місцевого самоврядування в Україні.

Система місцевого самоврядування в Україні. Поняття територіальної громади. Форми безпосереднього волевиявлення територіальної громади: поняття та особливості проведення місцевих референдумів, загальних зборів громадян за місцем проживання, місцевих ініціатив, громадських слухань.

Порядок добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст та приєднання до об'єднаних територіальних громад.

Органи самоорганізації населення: порядок утворення, повноваження, організація діяльності.

Правовий статус сільських, селищних, міських, районних в місті рад: порядок формування, повноваження, структура, організація роботи.

Особливості правового статусу районних та обласних рад.

Депутати місцевих рад: засади правового статусу, набуття та припинення повноважень, права та обов'язки, гарантії діяльності. Депутатське звернення, депутатський запит та депутатське запитання як форми реагування депутата місцевої ради.

Правовий статус сільського, селищного, міського голови: порядок обрання, повноваження, підстави дострокового припинення повноважень. Особливості правового статусу старости як посадової особи місцевого самоврядування.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад: порядок формування, повноваження, структура, організація роботи. Поділ повноважень на власні (самоврядні) та делеговані.

Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування: поняття, види, порядок прийняття.

Служба в органах місцевого самоврядування. Види та класифікацію посад в органах місцевого самоврядування. Принципи служби в органах місцевого самоврядування. Порядок прийняття на службу в органи місцевого самоврядування та обмеження, з цим пов'язанні, підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування. Права та обов'язки посадових осіб місцевого самоврядування.

Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою, державою, фізичними та юридичними особами.

Підставами дострокового припинення повноважень місцевої ради, сільського, селищного, міського голови, старости, органу самоорганізації населення.

Гарантії місцевого самоврядування: поняття, види. Захист прав місцевого самоврядування. Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування.

Тема 7. Загальна характеристика правових засад запобігання корупції в Україні

Корупція: визначення поняття. Основні історико-правові дослідження корупції. Причини виникнення корупції. Вплив історичних та культурних традицій на ріст корупції.

Основні підходи до розуміння поняття «корупція»: у міжнародних актах і національному законодавстві.

Поняття корупційного правопорушення і правопорушення, пов'язаного з корупцією. Критерії розмежування правопорушення, пов'язаного з корупцією від корупційного правопорушення.

Загальна характеристика Конвенції ООН проти корупції, Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією, Цивільної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією, Лімської декларація про боротьбу з корупцією (від 7-11 вересня 1997 р.).

Основні етапи формування національного антикорупційного законодавства. Правова оцінка Закону України «Про боротьбу з корупцією» (1995р.). Передумови оновлення антикорупційного законодавства та проблеми його прийняття.

Система антикорупційного законодавства. Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014. як основа національного антикорупційного законодавства. Інші нормативно-правові акти у сфері запобігання корупції. Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки. Засади національної антикорупційної політики. Основні напрями антикорупційної політики в Україні.

Спеціально-уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції. Національне агентство з питань запобігання корупції, його правовий статус. Порядок формування складу, вимоги до кандидатів. Голова Національного агентства з питань запобігання корупції.

Особливості правового статусу Національного антикорупційного бюро. Принципи діяльності Національного антикорупційного бюро. Організація співпраці суб'єктів запобігання корупції.

Система заходів, спрямованих на запобігання та протидію корупції в Україні. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища. Обмеження щодо одержання подарунків. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування. Обмеження спільної роботи близьких осіб. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Розмежування конфлікту інтересів і зловживання повноваженнями.

Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав. Правове регулювання передачі корпоративних прав.

Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник в діяльності окремих осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Заходи врегулювання конфлікту інтересів в діяльності осіб, які уповноважені на виконання завдань і функцій держави або місцевого самоврядування. Процедура врегулювання конфлікту інтересів. Особливості врегулювання конфлікту інтересів виборних осіб.

Визначення поняття корупційного правопорушення. Сутність та особливості корупційного правопорушення. Види корупційних правопорушень.

Види юридичної відповідальності.

Тема 8. Правовий статус викривача корупції в Україні

Роль інституту викривачів у запобігання та протидії корупції. Поняття «викривач» відповідно до національного законодавства. Інститут викривачів в зарубіжних країнах.

Мета заохочення та формування культури повідомлення. Права та гарантії захисту викривачів. Канали для повідомлень про можливі факти корупційних правопорушень. Порядок прийняття та розгляду повідомлень про можливі факти корупційних правопорушень, що надійшли від викривачів

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ те- ми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Конституційне право України як галузь права, наука та навчальна дисципліна	10	2	2	–	–	6	12	–	–	–	–	12
2.	Основи вчення про Конституцію України	10	2	2	–	–	6	12	–	–	–	–	12
3.	Основи конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні	10	2	2	–	–	6	11	1	–	–	–	10
4.	Конституційні права, свободи та обов’язки людини і громадянина в Україні	12	2	2	–	–	8	11	1	–	–	–	10
5.	Конституційно-правовий статус органів державної влади	12	2	2	–	–	8	10	2	2	–	–	6
6.	Міське самоврядування в Україні	12	2	2	–	–	8	12	–	–	–	–	12
7.	Загальна характеристика правових засад запобігання корупції в Україні	12	2	2	–	–	8	12	2	2	–	–	8
8.	Правовий статус викривача корупції в Україні	12	2	2	–	–	8	10	–	–	–	–	10
	Усього годин:	90	16	16	–	–	58	90	6	4	–	–	80

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до окремих тем.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 2) розв'язування тестових завдань;
- 3) вирішення ситуаційних завдань;
- 4) розв'язування задач із заданою фабулою;
- 5) складання окремих видів документів;
- 6) повідомлення про виконання індивідуальних завдань для самостійної роботи.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 2) захист підготовленого публічного виступу;
- 3) перевірка виконання індивідуальних завдань;
- 4) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;
- 5) виконання поточних контрольних робіт.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену. Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю наведений визначаються в підрозділі 1.6.1. навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на мал.

6.2. Обсяг та порядок обрахунку балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Акт проголошення незалежності України від 24.08.1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №38. Ст. 502.
2. Виборчий кодекс України: Закон України від 19.12.2020 р. *Законодавство України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#n4124>
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 251). *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 50. Ст. 496.
4. Конституція України від 28.06.1996 р. зі змінами. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. *Законодавство України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
5. Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією від 27 січня 1999 р. № ETS173, ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 252. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 47-48. Ст. 2028.
6. Лімська декларація від 11 вересня 1997 р. VIII Міжнародна конференція по боротьбі з корупцією 7-11 вересня 1997 р. URL: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_090.

7. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8.07.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 59. Ст. 2347.
8. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. *Офіційний вісник України*. 2012. №30. Ст. 1097.
9. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. №9. Ст.342.
10. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.
11. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 р. *Офіційний вісник України*. 2019 р. № 41. Ст.1422.
12. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
13. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
14. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 р. в ред. від 22.12.2005 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0>
15. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. №63. Ст. 1912.
16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
17. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9.04.1999 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
18. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 47. Ст. 2051.
19. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент): Закон України від 10.09.2019 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20>
20. Про політичні партії: Закон України від 5.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №23. Ст. 118.
21. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. №83. Ст. 3014.
22. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7.06.2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. №26. Ст.1151.
23. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07.2002 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15>
24. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 р. (в ред. від 22.03.2001 р.) *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790>
25. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
26. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №20. Ст. 99.
27. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
28. Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
29. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с.
30. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. Київ : НАДУ, 2016. 616 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К. : Юридична думка, 2010. 653 с.
2. Берднікова К.В. Вдосконалення діючого антикорупційного законодавства та аналіз оновленої системи запобігання і протидії корупції в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2014. № 1 (99). С. 100
3. Бортник С. М. Суб'єкти реалізації антикорупційної політики в Україні. *Кримінально*
4. Бригінець О.О., Галус О.О., Рижук І.В. Мінімізація корупційних ризиків у процесі забезпечення конституційного права на житло за допомогою державних та місцевих бюджетних програм (вітчизняний та закордонний досвід). *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. №6/2. С.10-14. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/687>
5. Буханевич О.М. Проблеми впровадження електронних адміністративних послуг в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2015. Вип.3. Том.2. С.57
6. Василичук В. І. Заходи щодо запобігання та протидії корупції: міжнародний досвід. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. Вип. 2 (95). С. 224
7. Галус.О. О., Бригінець О. О., Рижук І. В. Врегулювання конфлікту інтересів у процесі пільгового забезпечення житлом за рахунок бюджетних коштів як гарантія конституційного права на достатній життєвий рівень. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. №6/3. С.13-17. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/696>
8. Ганущак Ю. К. Територіальна організація влади. Стан та напрямки змін. К.: Легальний статус, 2012. 348 с.
9. Гладун О. Запобігання корупції шляхом встановлення обмежень щодо одержання подарунків. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 1. С. 32
10. Глушко Є.В. Доктринальне розуміння корупції в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія «Право». 2015. № 34. Т.2. С. 76
11. Глушко Є.В. Протидія корупції на сучасному етапі розвитку українського суспільства. *Журнал східноєвропейського суспільства*. 2013. № 1. С.78
12. Головкін О. Аналіз законодавства України у сфері боротьби з корупцією. *Вісник прокуратури*. 2016. № 3. С. 7
13. Григор'єв Р.Г. Зарубіжний досвід запобігання службовій корупції. *Вісник Запорізького національного ун-ту*. Юрид. наука. 2016 . № 2. С. 103-109.
14. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. М. Бориславська [та ін.] ; Центр політико-правових реформ. К.: ФОП Москаленко О. М., 2012. 212 с.
15. Іванчо В. І. Конституційно-правовий статус іноземців в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз: монографія / ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т». Ужгород: Гельветика, 2016. 199 с.
16. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні в контексті європейського досвіду. М-во освіти і науки України, Запоріж. нац. техн. ун-т. Київ : Центр учб. літ., 2017. 538 с.
17. Конституційна юрисдикція: підручник / за ред.: Ю. Г. Барабаш, А. О. Селиванов; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х.: Право, 2012. 168 с.
18. Коруля І.В. Зарубіжний досвід у сфері протидії корупції та можливість його використання в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 31. С.170-173.
19. Литвиненко В. Зарубіжний досвід організації та діяльності суб'єктів протидії корупції та можливості його використання в Україні. *Публічне право*. 2015. № 4 (20). С.175

20. Литвиненко І.Л., Рижук І.В. Зміст та практика реалізації органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 8. С. 52-56. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2021/13.pdf
21. Лотюк О. С. Конституційно-правові основи розвитку та функціонування громадянського суспільства в Україні. М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: Ліра-К, 2016. 334 с.
22. Луценко О. С. Суб'єкти, на яких поширюється дія закону України «Про запобігання корупції». *Право та інновації*. 2017. № 2. С. 63
23. Любченко П. М. Муніципальне право: підручник. Харків: Право, 2019. 512 с.
24. Макухін О.О. Поняття корупції в Україні та ЄС: порівняльний аналіз, адміністративно-правовий аспект. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юрид. науки»*. 2013. № 2. С.55-61.
25. Мандибур В. Корупція: інституційна сутність та механізми подолання. *Економічна теорія*. 2017. № 1. С. 59
26. Нестерович В. Ф. Виборче право України: підручник. К.: Вид-во Ліра-К, 2017. 504 с.
27. Петрова І.П. Протидія корупції в діяльності державної фіскальної служби України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С.219-222.
28. Плиска В.В. Поняття та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції. *Публічне право*. 2013. № 4. С.45-48.
29. Плиска В.В. Правовідносини та акти реалізації норм права у сфері забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції. *Наука і правоохорона*. 2013. № 17. С. 55-59.
30. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. 4-те вид., переробл. та доопр.. К.: Видавництво «Ліра-К», 2012. 576 с.
31. Політова А.С. Поняття корупції: проблеми визначення. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 2-3. С.268-271.
32. Практикум з Конституційного права: навчальний посібник / кол. авт.; за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. Р. Наливайко. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 604 с.
33. Радецький Р. С. Причини виникнення та напрями боротьби з корупцією в Україні. *Держава та регіони*. 2018. Вип. 1. С. 150-154.
34. Рижук І.В. Відкликання депутатів місцевих рад: проблеми реалізації. Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості: Тези доповідей Другої щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції (6 грудня 2018 р.). К.: ТОВ «ВІ ЕН ЕЙ ПРЕС», 2018. С. 162-165.
35. Рижук І.В. Індивідуальна конституційно-правова відповідальність народних депутатів: загальна характеристика: тези науково-практичної інтернет-конференції «Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу» (м. Хмельницький, 17 лютого 2020 року). Хмельницький : Вид-во Хмельницький національний університет, 2020. С. 81-84.
36. Рижук І.В. Конституційно-правовий принцип несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності. Проблеми правового статусу особи в Україні: тематичний збірник тез науково-практичного семінару з нагоди річниці прийняття Загальної Декларації прав людини (Луцьк, 10 грудня 2018 р.). / Ред. кол.: С Пікалюк, О. Бундак [та ін.]. Луцьк : ЛІРоЛ, 2018. С. 95-101.
37. Рижук І.В. Нормативно-правове регулювання інституту старост в Україні. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Право і суспільство: актуальні питання і перспективи розвитку» (м. Полтава, 6 грудня 2018 року). Полтава, 2018. С. 81-84.
38. Рижук І.В. Нормативно-правове регулювання функціонування парламентської коаліції: аналіз національного законодавства та досвід зарубіжних країн. Правові

- засади організації та здійснення публічної влади : збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 2 – 8 травня 2019 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2019. 183 с. С. 132-136.
39. Рижук І.В. Реалізація антикорупційної політики в Міністерстві оборони України. Збірник тез XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 26 листопада 2020 року). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2020. С. 181-183.
40. Рижук І.В. Розпуск парламенту як форма колективної відповідальності парламентарів в умовах конституційної реформи в Україні. Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні: тези доповідей регіональної наук.-практ. конф. (м. Львів, 14 грудня 2018 р.) / за заг. ред. І. В. Красницького. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 464 с. С. 147-151.
41. Рижук І.В. Строки та умови завершення процесу добровільного ОТГ. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні: збірник тез VII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 7 грудня 2018 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2018. 167 с.
42. Рижук І.В. Теоретико-правова характеристика позитивної відповідальності парламентаріїв. *Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2012. Випуск 3. (43). С. 30-36.
43. Рижук І.В. Функціонування політичних партій в Україні: недоліки та шляхи удосконалення. Збірник тез III Науково-практичної конференції «Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу» (м. Хмельницький, 17 квітня 2021 року). Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2021. С. 170-173.
44. Рижук І. В. Види конституційно-правової відповідальності парламентаріїв. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2013. Випуск 6/1. С. 119-123.
45. Рижук І. В. Аналіз правового регулювання депутатського імунітету в Україні та зарубіжних країнах. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 3. С. 23-26.
46. Рижук І.В. Парламентарії як суб'єкти конституційно-правової відповідальності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2013. Випуск 21. С. 159-161.
47. Рижук І.В. Правове регулювання конституційно-правової відповідальності парламентаріїв в Україні та зарубіжних країнах. *Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2015. Випуск 2. С. 42-48.
48. Рижук І.В. Становлення та розвиток інституту конституційно-правової відповідальності парламентаріїв в Україні. *Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2013. Випуск 4. (48) С. 42-48.
49. Рівчаченко С.В. Історія нормативного закріплення «конфлікт інтересів» у антикорупційному законодавстві України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 1. С.46.
50. Скулиш Є. Форми та види корупції. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2010. № 3. С. 93-99.
51. Словська І. Є. Конституційно-правовий статус парламенту – Верховної Ради України: монографія. К. : Юрінком Інтер, 2013. 268 с.
52. Совгиря О. В. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: сучасний стан та тенденції розвитку: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2012. 464 с.
53. Сопілко І. М. Корупція в Україні як спадщина радянського державного управління. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2018. № 2. С. 89-94.
54. Статут територіальної громади міста Хмельницького в ред. від 31.05.2017 р. URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/statut-terytorialnoyi-gromady-m-hmelnytskogo>
55. Теліпко В. Е. Парламентське право: академ.: підручник. К.: Центр учб. л-ри, 2011.

- 664 с.
56. Шаповал В. М. Феномен конституційного права. Київ: Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2017. 422 с.
 57. Шестопалова Л. Відмежування корупційних правопорушень від правопорушень, пов'язаних із корупцією. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 194-195.
 58. Ширшикова Р. Сучасні проблеми протидії корупційним проявам у діяльності органів публічної адміністрації. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 3. С. 46-48.
 59. Ющик О. І. Конституційні основи розвитку законодавства України: навч. посіб. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Київ. ін-т права. Київ: Юрид. думка, 2015. 155 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. http://www.rada.gov.ua/	– сайт Верховної Ради України
2. http://www.president.gov.ua/	– сайт Президента України
3. http://www.kmu.gov.ua/	– сайт Кабінету Міністрів України
4. www.ccu.gov.ua/	– сайт Конституційного Суду України
5. https://court.gov.ua/	– портал Судова влада України
6. http://www.reyestr.gourt.gov.ua/	– Єдиний державний реєстр судових рішень
7. http://mon.gov.ua/	– сайт Міністерства освіти і науки України
8. https://dmsu.gov.ua/	– сайт Державної міграційної служби
9. http://www.ombudsman.gov.ua/	– сайт Уповноваженого Верховної Ради з прав людини
10. https://www.cvk.gov.ua/	– сайт Центральної виборчої комісії
11. http://www.adm.km.ua/	– сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
12. http://km-oblrada.gov.ua/	– сайт Хмельницької обласної ради
13. http://khm.gov.ua/	– сайт Хмельницької міської ради
14. http://www.nads.gov.ua	- Веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби
15. http://corrupt.informjust.ua	- Відомості з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення
16. https://nabu.gov.ua/	- Офіційний сайт Національного антикорупційного бюро України
17. https://nazk.gov.ua	- Офіційний веб-сайт Національного агентства з питань запобігання корупції
18. http://www.reyestr.gourt.gov.ua	- Єдиний державний реєстр судових рішень
19. https://declarations.com.ua	- Електронні декларації чиновників та депутатів
20. https://public.nazk.gov.ua	- Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування
21. http://www.nbuv.gov.ua/	– сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського
22. https://decentralization.gov.ua/	– портал з питань децентралізації в Україні